

Dzemes kakla skrīnings: labāk ir pārbaudīties

Atjauninātās vadlīnijas

Šajā brošūrā ir sniegta informācija par dzemdes kakla skrīningu Ziemeļīrijā. Tas palīdzēs jums saprast, kāpēc skrīninga veikšana ir svarīga

Kas ir dzemdes kakla skrīnings?

Dzemdes kakla skrīninga nolūks ir novērst dzemdes kakla vēža attīstību. Tā ir dzemdes kakla (dzemdes zemākās daļas) veselības pārbaude. To bieži dēvē par „uztriepes pārbaudi”, un tā ietver neliela šūnu parauga paņemšanu no dzemdes kakla virsmas.

Photo

Dzemde
Olnīca
Olvads
Dzemdes kakls
Maksts

Kas tiek pārbaudīts?

Skrīningā tiek meklētas anormālas izmaiņas šūnās. Vairumam sieviešu pārbaude nekādas izmaiņas neatklāj, taču apmēram 1 no 10 sievietēm tiek konstatētas anormālas izmaiņas šūnās.

Kāpēc es saņēmu aicinājumu veikt skrīningu?

Jūs varat izskatīties un justies pilnīgi vesela, jūsu dzemdē var notikt anomrālas izmaiņas. Vairums pārmaiņu neradīs vēzi, taču pastāv iespēja, ka tās var attīstīties vēzī, ja tās netiks savlaicīgi ārstētas.

Kas izraisa šīs izmaiņas?

Lielāko daļu izmaiņu izraisa cilvēka papilomas vīruss (HPV).

Pastāv vairākkā 100 HPV veidi. Vairums veidu ir nekaitīgi, bet ir zināms, ka daži augsta riska veidi izraisa vēzi. HPV ir ļoti izplatīta infekcija, un vairums sieviešu kādreiz mūža laikā ar to inficējas. Nav nekādu simptomu, un parasti tā izzūd bez nepieciešamības ārstēties. Taču dažām sievietēm infekcija neizzūd. Tas var izraisīt dzemdes kakla šūnu bojājumus, un var būt nepieciešama ārstēšanās.

Kā cilvēki inficējas ar HPV?

HPV viegli izplatās caur saskarsmi ar ādu seksa laikā.

Prezervatīvi nesniedz pilnīgu aizsardzību pret HPV infekciju. Tā iemesla dēļ, ka nepastāv nekādi infekcijas simptomi, sieviete var būt infekcijas nēsātāja daudzus gadus patnezinot par to.

Cik izplatīts ir dzemdes kakla vēzis?

Katru gadu apmēram 80 sievietēm Ziemeļīrijā tiek diagnosticēts dzemdes kakla vēzis.

No dzemdes kakla vēža Ziemeļīrijā katru gadu mirst 20–30 sievietes.

Agra atklāšana un ārstēšana var novērst 7 no 10 šī vēža paveida slimības gadījumiem.

Kam tiek piedāvāts skrīnings?

Ziemeļīrijā skrīnings tiek piedāvāts visām sievietēm vecumā no 25 līdz 64 gadiem. Šī ir vecuma grupa, kurai skrīninga veikšana ir vislietderīgākā. Vecumā no 25 līdz 49 gadiem, Jūs automātiski saņemsit uzaicinājumu reizi trīs gados, un reizi piecos gados vecumā no 50 līdz 64 gadiem. Ja jūs vēl neesat saņēmusi savu uzaicinājumu, vai ja jums ir kādas bažas, vērsieties pie sava ģimenes ārsta.

Kur man ir jādodas, lai veiktu skrīningu?

Skrīningu var veikt ārsts vai medmāsa jūsu ģimenes ārsta prakses vietā vai ģimenes plānošanas klīnikā. Ja vēlaties, lai pārbaudi veiktu sieviete, norādiet to reģistrācijas brīdī. Pārbaudi nav ieteicams veikt mēnešreizi laikā.

Es nekad neesmu nodarbojusies ar seksu – vai man ir nepieciešams skrīnings?

Jūsu dzemdes kakla vēža risks ir ļoti zems, jo ir mazāka iespējamība, ka esat inficējies ar HPV. Taču vīruss reizēm var tikt nodots arī tādu seksuālu aktivitāšu ceļā, kas nav pilnīgi dzimumsakari. Ja neesat pārlicināta, vai pārbaude jums nepieciešama, konsultējieties ar ārstu vai medmāsu, vai apmeklējiet mūsu vietni www.cancerscreening.hscni.net, lai saņemtu plašāku informāciju.

Vai tas nepieciešams, ja ilgi neesmu nodarbojusies ar seksu?

Dzemdes kakla izmaiņas var notikt daudzu gadu laikā. Ir svarīgi regulāri veikt skrīningu, ja jebkad esat bijusi seksuāli aktīva.

Es esmu lesbiete/biseksuāla – vai man ir nepieciešams skrīnings?

Jā. Tāpat kā citas seksuāli transmisīvas infekcijas, HPV izplatās caur āduintīmas saskares laikā. Arī lesbietes un biseksuālas sievietes var inficēties ar šo vīrusu un saslimt ar dzemdes kakla vēzi. Plašāka informācija ir pieejama mūsu mājaslapā.

Es esmu saņēmusi HPV vakcīnu – vai man joprojām ir jāveic skrīnings?

Jā. Vakcīna, kas šobrīd tiek piedāvāta visām meitenēm vecumā no 12 līdz 13 gadiem (9. klase), sniedz aizsardzību tikai pret diviem augsta riska HPV paveidiem. Tā neaizsargā pret HPV infekcijām, kas jums var būt radušās pirms imunizācijas, vai pret tām, ko izraisa citi augsta riska HPV paveidi.

Ko darīt, ja esmu stāvoklī?

Skrīningu var veikt arī tad, ja esat stāvoklī. Ja grūtniecības laikā saņemat uzaicinājumu uz skrīningu, konsultējieties ar savu ārstu vai medmāsu.

Man ir iestājusies menopauze – vai man joprojām ir jāveic skrīnings?

Jā. Sievietēm visās vecuma grupās var rasties dzemdes kakla vēzis. Dažām sievietēm pārbaude pēc menopauzes var sagādāt lielākas neērtības; par to mazināšanas iespējām konsultējieties ar savu ārstu vai medmāsu.

Kā tiek veikta pārbaude?

Jūs tiksit lūgta noģērbties no vidukļa uz leju un nogulties uz muguras ar augšup paceltām kājām un izplestiem ceļgaliem. Jūsu ķermeņa lejasdaļa būs pārklāta ar palagu (Jūs varatuzvilkt vaļīgus svārkus, ko pārbaudes laikā nevajadzēs novilkt.).

Ārsts vai medmāsa ievietos jūsu makstī instrumentu, ko dēvē par spekulu, lai turētu to atvērtu. Lai iegūtu šūnu paraugus, pār dzemdes kaklu tiks pārvilkta mīksta otiņa. Skrīnings aizņems apmēram 10 minūtes. Pārbaudei nevajadzētu būt sāpīgai, taču dažām sievietēm tā var sagādāt neērtības. Paraugus nosūta uz laboratoriju, lai apskatītu zem mikroskopa.

Pēc tam ir iespējama plankumu veidošanās, taču tas ir normāli.

Vai ir kaut kas, kas man jādara pirms skrīninga?

Nelietojiet lubrikanta vai spermicīda gelu 24 stundas pirms skrīninga. Pretējā gadījumā precīzu rezultātu iegūšana var tikt apgrūtināta, un pārbaudi nāksies atkārtot.

Kad un kā es saņemšu savus rezultātus?

Jūsu rezultātiem būtu jābūt pieejamiem četrus nedēļus laikā. Persona, kas veiks jūsu pārbaudi, pavēstīs jums, kā un kur saņemt rezultātus. Pārliecinieties, ka esat saņēmusi šo informāciju, pirms dodaties prom no ģimenes ārsta prakses vietas vai klīnikas.

Ko rezultāts man pavēstīs?

Ir trīs iespējami rezultāti:

- **Normāls** rezultāts neparāda nekādas anormālas šūnu izmaiņas.
- **Neatbilstošs** rezultāts nozīmē, ka paņemtajā paraugā ir pārāk maz šūnu. Tas nav neparasti un notiek apmēram trijās no 100 pārbaudēm. Jūs aicinās veikt atkārtotu pārbaudi pēc trim mēnešiem.
- **Anormāls** rezultāts parāda anormālas izmaiņas šūnās. Tas ir ļoti izplatīts rezultāts, bet tas nenozīmē, ka jums ir dzemdes kakla vēzis. Ja jūsu anormālais rezultāts parāda nelielas izmaiņas vai robežlīnijas izmaiņas, jūsu paraugam tiks veikta arī HPV pārbaude. Jums nebūs jānodod vēl viens paraugs.

- Ja HPV tiek atrasts, jūs saņemsit nosūtījumu uz detalizētāku dzemdes kakla apskati – kolposkopiju.

- Ja HPV netiek atrasts, būtisku dzemdes kakla slimību risks ir ļoti zems, un jums nebūs nepieciešamas nekādas papildu pārbaudes. Jūs atkal saņemsit uzaicinājumu uz parasto skrīningu pēc trim vai pieciem gadiem.

Ja jūsu rezultāts parāda vidējas vai nopietnas izmaiņas, jums būs nepieciešams veikt kolposkopiju, lai novērtētu, vai ir nepieciešama turpmāka ārstēšana.

Kā tiek ārstētas anormālas izmaiņas?

Ārstēšana ietver anormālo šūnu izņemšanu no dzemdes kakla. Tā ir neliela procedūra, ko parasti veic klīnikā, izmantojot vietējo anestēziju.

Cik uzticams ir dzemdes kakla skrīnings?

Dzemdes kakla skrīnings novērš apmēram 7 no 10 dzemdes vēža gadījumiem. Taču, kā jebkura profilaktiskās pārbaudes programma, skrīnings nav garantija tam, ka jums neradīsies vēzis. Anormālas izmaiņas var rasties un pāraugt vēzī pirms jūsu kārtējās plānotās pārbaudes. Pastāv neliela iespēja, ka anormālas izmaiņas pārbaudē netiks atklātas.

Kā es varu mazināt savu dzemdes kakla vēža risku?

Labākais veids, kā mazināt dzemdes kakla vēža risku, ir regulāri veikti skrīningu. Jūs varat palīdzēt novērst HPV izplatīšanos, nodarbojoties ar drošu seksu; pastāv arī saikne starp dzemdes kakla vēzi un smēķēšanu.

Ko darīt, ja es pamanu ko neparastu pirms kārtējās skrīninga reizes?

Pēc iespējas ātrāk informējiet savu ārstu par jebkādiem simptomiem, piemēram, neparastiem izdalījumiem vai asiņošanu. Tai skaitā asiņošanu pēc seksa, starp mēnešreizēm vai pēc menopauzes. Negaidiet līdz nākamajai plānotajai skrīninga reizei.

Kur jūs ieguvāt manu kontaktinformāciju?

Jūsu kontaktinformācija tika saņemta no jūsu ģimenes ārsta. Lai jūs laicīgi saņemtu uzaicinājumu uz dzemdes kakla skrīningu, ir svarīgi, lai jūsu ģimenes ārstam būtu pareiza jūsu kontaktinformācija, tai skaitā vārds un adrese.

Kas notiek ar manu paraugu un informāciju?

Laboratorijā jūsu paraugs tiks pārveidots stikla parauga un glabāts 10 gadus. Tas tiek darīts, lai mēs varētu salīdzināt jūsu rezultātus un, vajadzības gadījumā, nodrošināt jums nepieciešamo ārstēšanu.

Ziemeļīrijas dzemdes kakla skrīninga programma regulāri pārskata skrīninga dokumentāciju, lai izvērtētu un uzlabotu programmas kvalitāti un speciālistu zināšanas. Darbiniekiem, kas strādā programmā, ir iespēja piekļūt jūsu dokumentācijai. Visa ar jums saistītā informācija glabāsies pilnīgā konfidencialitātē.

Ja jums ir nepieciešama kāda papildu informācija par to, kā tiek glabāta un lietota jūsu dokumentācija, jūs varat sazināties ar Kvalitātes nodrošināšanas uzziņas centru, zvanot pa tālruni 028 9031 1611 (skatīt mājaslapu zemāk).

www.cancerscreening.hscni.net

Autors: Public Health Agency, 12–22 Linenhall Street, Belfast BT2 8BS.

Tālr.: : 0300 555 0114. www.publichealth.hscni.net